

Asia: VN/3229/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa ja siihen liittyviksi laeiksi

1. Yleiset huomiot työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Puolustusministeriö on pyytänyt Tullin lausuntoa työryhmän ehdotuksesta.

Tulli kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi laiksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa ja siihen liittyviksi laeiksi (VN/3229/2019).

Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa ehdotetaan annettavaksi uusi laki. Voimassa oleva sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettu laki (255/2014) kumottaisiin. Henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia (339/2019) sekä tiedustelutoiminnan valvonnasta annettua lakia (121/2019) muutettaisiin. Lisäksi kuuteen lakiin tehtäisiin teknisluontoisia muutoksia.

Pääesikunnalle ehdotetaan uudeksi tehtäväksi sotilasrikosten ennalta estäminen ja paljastaminen. Voimassa olevan lain mukaan Pääesikunnan tehtävä on rajattu sotilasrikosten selvittämiseen.

Tulli pitää tärkeänä tavoitteena parantaa sotilasrikosten estämistä, paljastamista, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista. Tulli pitää hallituksen esitystä rikostorjunnasta puolustusvoimissa kannatettavana.

Voimassa oleviin sotilaskurinpitomenettelyä koskeviin säännöksiin ehdotetaan muutamia teknisluontoisia muutoksia. Sotilaskurinpitoa liittyviin kohtiin Tullilla ei ole lausuttavaa.

2. Pääesikunnan tehtävät rikostorjunnassa (1. lakiehdotuksen 11 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lakiehdotuksen 189 §:n säännöksen mukaan pääesikunnan esitutkintaa hoitavien virkamiesten olisi ilmoitettava 89 §:ssä tarkoitettusta rikoksesta, käynnistämästään toimenpiteestä rikoksen selvittämiseksi sekä ilman aiheetonta viivytystä 92 §:ssä mainittujen salaisten pakkokeinojen käyttämisestä rikoksen selvittämiseksi poliisille.

Päällekkäisen esitutkintatyön estämisen varmistamiseksi Puolustusvoimien pääesikunnan ilmoitusvelvollisuus tulisi olla voimassa myös muillekin PTR-viranomaisille heidän tehtävänäalueeseen kuuluvissa asioissa.

Puolustusvoimien pääesikunnan ilmoitusvelvollisuuden kirjaaminen lakiin voisi muistuttaa lain poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta (687/2009) 3 § 1 momenttia, jonka mukaan PTR-viranomaisen on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava tietoonsa tulleesta rikoksesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sille PTR-viranomaiselle, jonka tehtävänäalueeseen asia myös kuuluu, tekemällä siitä merkintä PTR-viranomaisten yhteiskäyttöiseen rekisteriin.

Lakiehdotuksen 187 §:n mukaan Puolustusvoimien pääesikunnalla on ilmoitusvelvollisuus ilman aiheetonta viivytystä sille viranomaiselle, jonka tehtävänäalueeseen toimenpide kuuluu silloin, jos ilmoittaminen on välttämätöntä vakavan rikoksen estämiseksi, tällaista rikosta koskevan tutkinnan aloittamiseksi taikka milloin se näihin rinnastettavan muun erityisen syyn vuoksi on tarpeen.

187 §:ää tulisi selventää, jotta viranomaisten ei tarvitsisi tulkita muun lainsäädännön kautta sitä, mitkä rikokset luokitellaan vakaviksi.

3. Pääesikunnan toimivaltuudet rikostorjunnassa (1. lakiehdotuksen 12 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tullin tutkinnan näkemyksen mukaan esitys Pääesikunnan toimivaltuuksista rikostorjunnassa on kannatettava, huomioiden kuitenkin edellä esitetyt täsmennykset esitutkintaviranomaisten yhteistoimintaa koskien. Itsenäiset selkeät toimivaltuuden tehostavat toimintaa ja rikostorjunnan kokonaistyötä. Erityisesti esityksen kohdistuessa sinänsä perinteisempään rikollisuuteen, jolla kuitenkin voi olla vakavia seurauksia sekä tiedustelutoimintaan tai vakavan rikollisuuden alueelle. Tämän vuoksi esitetty itsenäinen toimivaltuus poliisin ohella rikosten estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen nähdään tärkeänä. Tässäkin toiminnan tehostumisen keskeisenä tekijänä on kuitenkin hyvä sääntely ja menettelytavat viranomaisten keskinäisessä yhteistyössä. Tullin osuus erityisesti esityksessä kuvatuissa vakavammissa rikoksissa on keskeinen, koska varsin usein asiaan voi liittyä erityisesti maastavientiä tai myös maahantuontia sekä ulkomaankaupan piirissä toimivia. Tämän vuoksi tullin tutkinnan näkemys on, että esityksen mukaiset toimivaltuuden myös tehostaisivat Tullin rikostorjunnan ja -tutkinnan toimintaa.

4. Salaiset tiedonhankintakeinot Pääesikunnan rikostorjunnassa (1. lakiehdotuksen 13 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tullin tutkinnan näkemyksen mukaan olisi johdonmukaista säännellä kaikkien erityisten esitutkintaviranomaisten (Tulli, RVL, PV) salaiset tiedonhankintakeinot itsenäisiksi toisiaan vastaaviksi siten kuin kunkin viranomaisen tehtäväala huomioiden on mahdollista. Tämä luo käytännön toimintaan sekä tarvittavaa asiantuntemusta, selkeyttä, nopeutta ja selkeästi kohdennettavaa vastuuta.

5. Asevelvollisuuslain mukaisessa palveluksessa olevan reserviläisen tehtävät ja toimivaltuudet (1. lakiehdotuksen 14 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

6. Valvonta (1. lakiehdotuksen 15 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

7. Yhteistoiminta muiden viranomaisten kanssa (1. lakiehdotuksen 16 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksessä ehdotettavan säännöksen mukaan pääesikunta voisi pyynnöstä suorittaa poliisin, Tullin tai Rajavartiolaitoksen puolesta tämän tehtäväalueeseen kuuluvan yksittäisen rikostorjuntaan liittyvän toimenpiteen käyttäen niitä toimivaltuuksia, joita pääesikunta saa käyttää omalla tehtäväalueellaan sille kuuluvissa rikostorjuntatehtävissä.

Voimassa olevan virka-apua koskevan säännöksen mukaan Puolustusvoimilla on oikeus saada poliisilta, Rajavartiolaitokselta ja Tullilta tarpeellista virka-apua tässä laissa säädetyn rikosten selvittämiseen liittyvän tehtävän suorittamiseksi. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi Puolustusvoimille oikeus saada tarpeellista virka-apua poliisilta, Rajavartio-laitokselta ja Tullilta myös rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen liittyvän tehtävän suorittamiseksi.

Käytännössä virka-apu Tullilta voisi tarkoittaa esimerkiksi yksittäisten kuulustelujen tai pakkokeinojen suorittamista tai tarvittavaa tukea erilaisissa teknisissä asennustehtävissä.

Virka-avun tarkoituksena on avustaa toista viranomaista, jotta virka-apua saava viranomainen pystyisi toteuttamaan tehtävänsä, johon sillä ei olisi käytettävissään tai vapaana tarvittavia resursseja. Virka-avun antaminen ei kuitenkaan saisi johtaa siihen, että toisen viranomaisten omien

tehtävien hoitaminen estyy tai viivästyy. Puolustusvoimilla olisi 16 luvun 185 §:n mukaan oikeus saada Tullilta virka-apua, jos virka-avun antaminen voi tapahtua vaarantamatta virka-apua antavalle viranomaiselle säädettyjen muiden tehtävien suorittamista.

Tulli haluaa muistuttaa tullilain (304/2016) 101 §:n 1 momentista, jonka mukaan viranomaisen on annettava Tullille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Tullin käsityksen mukaan säännös velvoittaa myös puolustusvoimia antamaan Tullille virka-apua toimivaltansa rajoissa. Tämän vuoksi ehdotettuun sotilaskurinpidoista ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettuun lakiin ei tarvita säännöstä Puolustusvoimien Tullille antamasta virka-avusta.

8. Muut huomiot 1. lakiehdotukseen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa 37 §:ää koskeva tekninen muutos selventää Puolustusvoimien oikeutta saada henkilötietoja sotilastiedustelutehtävien sekä rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävien hoitamista varten.

Puolustusvoimien oikeudesta saada pykälässä tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten tietoja teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona säädettäisiin lisäksi muun muassa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa ja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa.

9. Lakiehdotukset 2 - 9

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

10. Muut mahdolliset huomiot

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lakiesitysluonnoksen 186 § 3 momentissa puuttuu viimeinen sana (kysymyksistä).

Anttila lisäkki

Tulli.fi - tulliyllitarkastaja, valvontaosasto, ohjaus- ja asiantuntijapalvelut,
kansainväliset ja oikeudelliset asiat